

Brottsförebyggande arbete för barn och unga med funktionsnedsättning

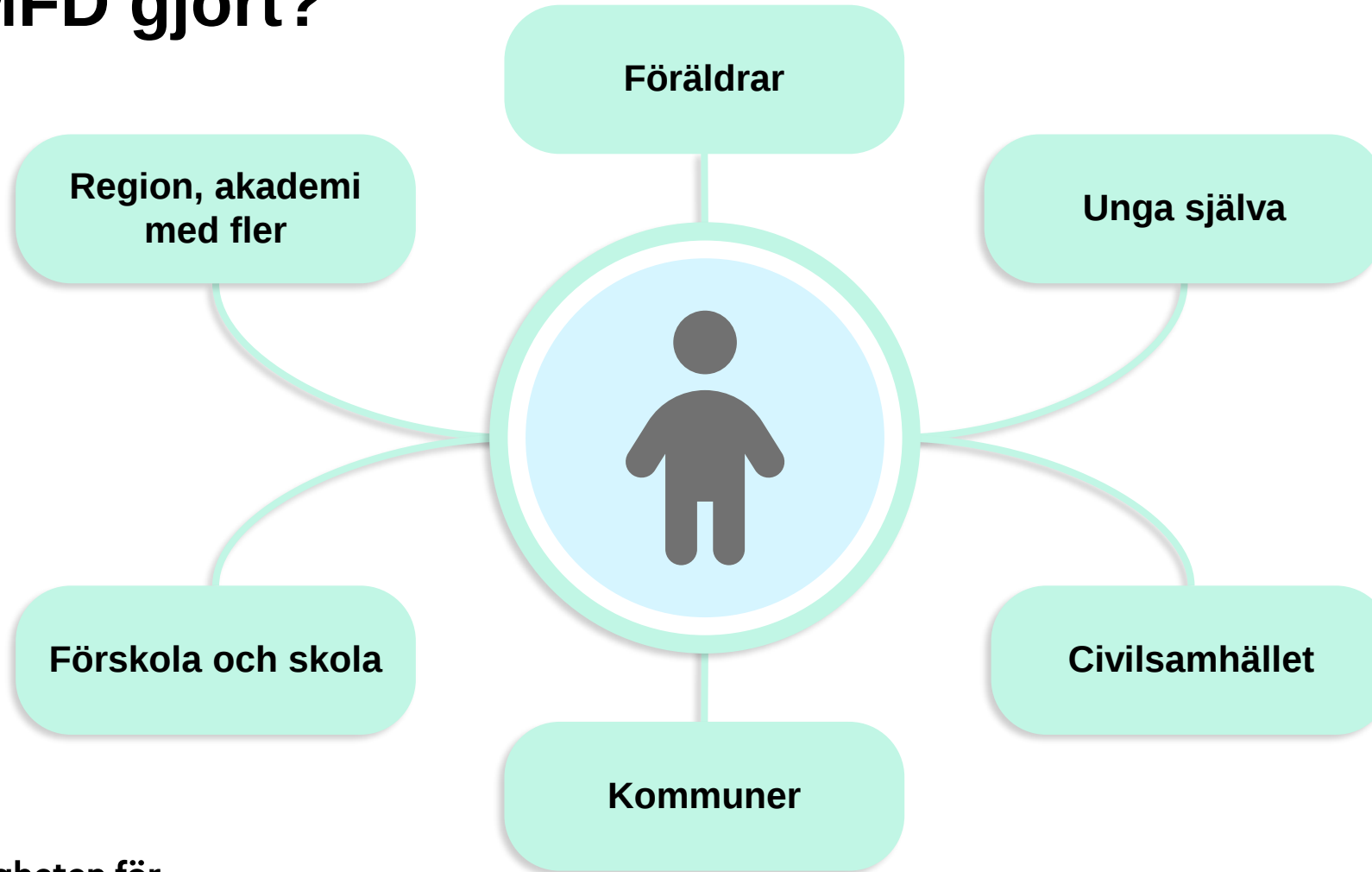
Myndighetsnätverket för barn- och ungdomsfrågor, 2025-04-08

Funktionsnedsättning, en riskfaktor?

- En funktionsnedsättning är i sig endast inte är en riskfaktor för kriminalitet.
- Det finns funktionsnedsättningar som i forskning visat sig samband med en ökad risk för kriminalitet, till exempel uppförandestörning och trotssyndrom, men även adhd. Men, risk-egenskaper (oräddhet, överaktivitet) förekommer inte hos alla med en viss diagnos.
- Ett barns svårigheter måste alltid ses i sitt sammanhang. Att bara se till barnets funktionsnedsättning i förhållande till normbrytande beteende, kan riskera att dölja riskfaktorer som finns i barnets omgivning.
- Det finns familjer, miljöer och omgivningar som riskerar att förstärka svårigheter hos barnet. Det är i mötet med otillgängliga miljöer som riskfaktorer i förhållande till ett barns funktionsnedsättning uppstår.
- Men:
 - En överdiagnostisering och en underdiagnostisering på samma gång av adhd, men troligtvis också autism.
 - Uppförandestörning och trotssyndrom är mest troligt kraftigt underdiagnostiserat i Sverige idag.
 - Barn och unga med funktionsnedsättning far mer illa på nätet – viktigt att uppmärksamma med en ökad rekrytering online.

Vad har MFD gjort?

Myndigheten för
delaktighet

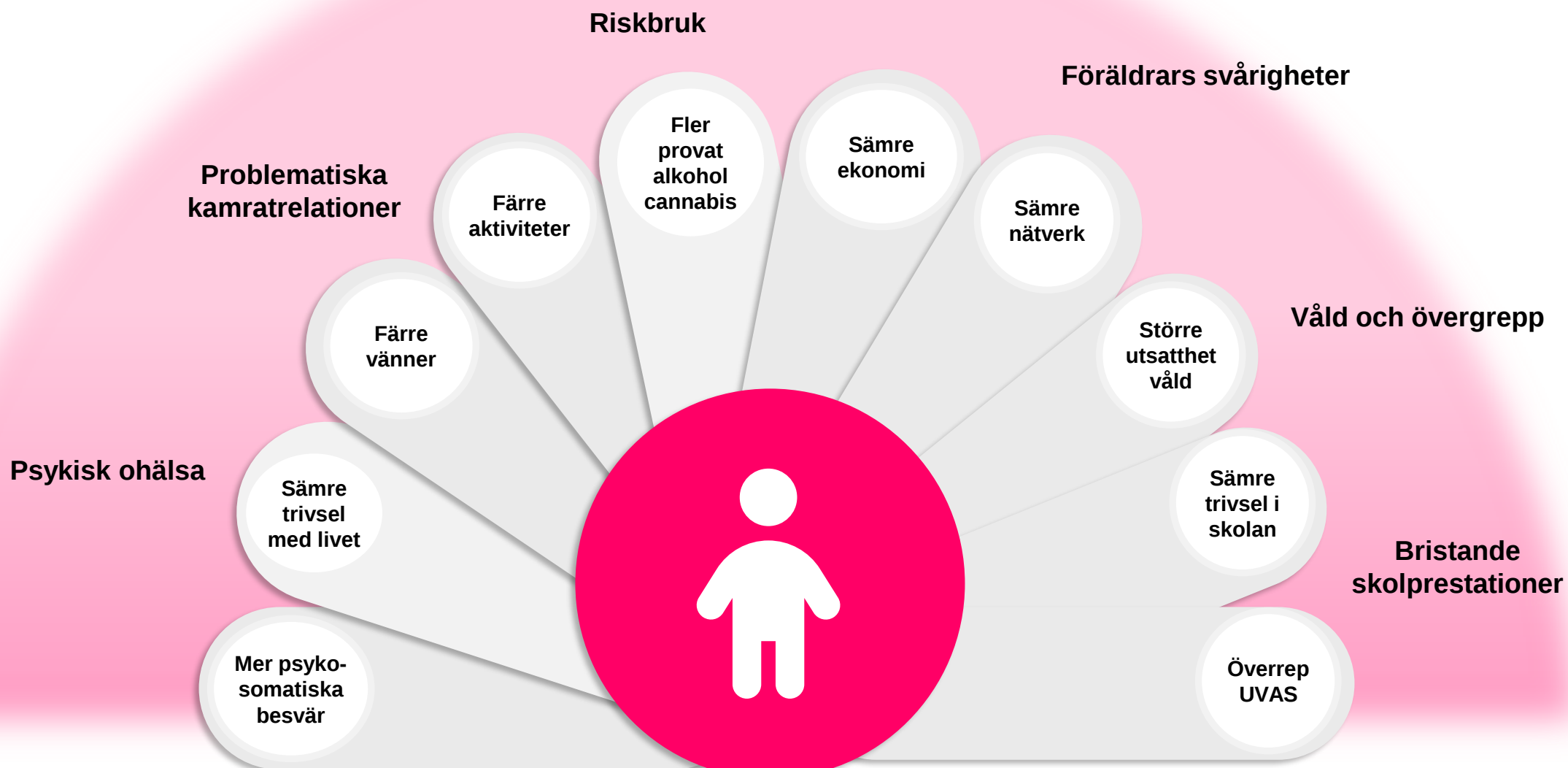
Vad går att säga om förekomst i målgruppen?

- Skolundersökningen om brott, SUB, kan inte brytas på funktionsnedsättning och används inte i anpassad skola,
- Rapport från Kriminalvården (2022) visar att psykisk ohälsa och funktionsnedsättning är mer vanligt förekommande hos unga i häkte än i befolkningen i övrigt,
- Rapporter från SiS visar på en många gånger ökad förekomst, både diagnostiserad och odiagnostiserad och
- NUSO-projektet visar att en tredjedel av barn som utretts för egen kriminalitet eller kriminellt umgänge hade en diagnos, npf mest vanligt förekommande.

Samtliga aktörer i MFD:s kartläggning har egna erfarenheter av och lyfter fram särskild sårbarhet:

- Barn och unga med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning,
- Barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning,
- Flickors mångbottnade sårbarhet,
- Barn strax under gränsvärden för en funktionsnedsättning (till exempel låg teoretisk begåvning) och
- Barn/unga som inte får tillgång till utredning eller diagnostisering.

Resultat riskfaktorer levnadsvillkorsdata, barn och unga

Riskfaktorer, insatser och stöd

- Utöver riskfaktorer relaterat till barn och unga, till föräldrar och till skola och fritid, så är även normbrytande beteende i sig en riskfaktor för mer normbrytande beteende.
- Därför bör en utebliven eller icke-fungerande insats för att motverka normbrytande beteende ses som en riskfaktor i sig.
- För att fullt ut förstå riskfaktorer för normbrytande beteende och kriminalitet behövs därför en kartläggning av:
 - I vilken utsträckning barn och unga med funktionsnedsättning får tillgång till och är mottagliga för verksamma och effektiva insatser och stöd, och
 - En analys av de orsaker som kan ligga bakom en eventuell sämre tillgång och mottaglighet hos målgruppen.

Fortsättning följer...

Tack!